

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „KMEČKO DELO“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 21-13

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno din 32—, polletno
din 18—, četrletno din 9—, ino-
zemstvo din 64—
Poštno-čkovni račun številka 10.603

Cene inseratov: Cela stran
din 2000—, pol strani din 1000—,
četrt strani din 500—, 1/8 strani
din 250—, 1/16 strani din 125—
Mali oglasi vsaka beseda din 1—

Pred objavo zaključnega sporazuma s Hrvati

V zadnji številki smo prinesli poročilo o tretjem sestanku med ministrskim predsednikom Cvetkovičem in voditeljem Hrvatov dr. Mačkom v Zagrebu 23. aprila. Tedaj je bila javnost uradno obveščena, da se bodo razgovori v najkrajšem času nadaljevali, kar se je tudi zgodilo. Predsednik vlade se je pripeljal četrtrič v Zagreb na zaključne razgovore 26. aprila. Ta dan je ostal v razgovoru z dr. Mačkom v zagrebški banski palači eno uro. Ko je dr. Maček odhajal od sestanka, je izjavil novinarjem, da se bodo razgovori nadaljevali 27. aprila dopoldne. Razgovorom 27. aprila so pripisovali v politični javnosti končno odločitev. Po zaključitvi tega zadnjega razgovora gg. Cvetkovič in

dr. Maček nista sprejela novinarjev, da jim osebno izročita službeno obvestilo, ampak jim je sporočil ravnatelj naše poročevalne agencije Avale ob 11.45 sledeče: »Končni razgovori med g. Dragišo Cvetkovičem, predsednikom kr. vlade, in g. dr. Vl. Mačkom, predsednikom HSS in KDK, o vprašanju rešitve hrvatskega vprašanja so bili danes (27. aprila) v Zagrebu zaključeni. Končnojavna odločitev bo donešana v najkrajšem času.« Ko sta zapuščala bansko palačo dr. Maček in Cvetkovič vsak zase, sta bila deležna od strani množic navdušenih pozdravov, a sta odklonila vsako izjavo novinarjem. G. Cvetkovič se je vrnil 27. aprila popoldne z letalom iz Zagreba v Beograd.

Množice kmečkega ljudstva v Celju

Zadnjo nedeljo se je vršil na Hribu sv. Jožefa nad Celjem veličastni tabor Kmečke zveze, katerega se je udeležilo do 20.000 zavednih slovenskih kmečkih mož, žen in mladine. Na taboru je govoril v

zastopstvu našega voditelja dr. A. Korošca minister Fr. Snaj in več drugih odličnih boriteljev za pravice kmečkega naroda. O poteku tabora poročamo v današnji številki med najnovejšimi vestmi.

Mladinski tabor v Mariboru od 29. junija do 2. julija

Fantovskim odsekom in dekliškim krožkom Pripravljalni odbor je pridno na delu. Oskrbel vam bo, da boste mogli v Maribor s kar najmanjšimi stroški.

Za znižano voznino na železnicah smo prosili in upamo, da bo naša prošnja v kratkem ugodno rešena. Za sodelujoče in nastopajoče članstvo ZFO in ZDK smo prosili za četrtinsko, za ostale udeležence pa za polovično vožnjo. Da pisarna ZFO in ZDK ne bo imela zadnje dni preveč dela, naj se odseki in krožki že sedaj pobrigajo za članske izkaznice, ki bodo potrebne kot izkaz za znižano voznino.

Prijave

Pripravljalni odbor mora že sedaj nujno vedeti za vsaj približno število udeležencev. Zato razpošilja te dni odsekom

in krožkom pole za provizorne prijave. Prosimo, da jih natančno izpolnite po navodilih v tozadevni okrožnici, ki ste jo že li jo še boste prejeli. Zberite potrebne podatke in jih na vsak način pošljite najpozneje do 15. maja Pripravljalnemu odboru, Maribor, Aleksandrova cesta 6/I.

Nabiralna akcija za taborni fond

Opozorite še enkrat vse člane in članice na važnost te akcije. Hitite z nabiranjem! Do 15. maja pa odpošljite nabrani znesek in izpolnjene izkaznice po navodilih, ki ste jih prejeli v okrožnici finančnega odseka.

*

Pridno agitirajte za številno udeležbo na mednarodnem taboru. Velja naj geslo: Kdor je naš, gre z nami v Maribor!

Svetovna razstava v Njujorku in Jugoslavija

Zadnjo nedeljo je bila na zelo svečan način otvorjena ogromna svetovna razstava v Njujorku. Ker je bil 30. aprila izvoljen prvi predsednik Združenih ameriških držav, Jurij Washington, je bila na ta dan v počastitev demokraciji otvorjena ena največjih razstav na vsem svetu. Ob začetku razstave je imel naš trgovski minister Jevrem Tomič v noči med 30. aprilom in 1. majem po kratkovalovni postaji v Beogradu govor na naše ameriške izseljence, kateri bodo obiskali sve-

tovno razstavo v Njujorku in bodo v tam razstavljenem jugoslovanskem oddelku videli sliko njihove domovine, ki z matersko ljubeznijo spremlja njihovo delo, njihove napore, njihovo trpljenje in njihove uspehe v novem svetu. G. minister je sklenil svoj nagovor z besedami: »Razstava, ki se vije nad našim paviljonom, vam izseljencem prinaša pozdrav domovine. Živel Nj. Vel. kralj Peter II.! Živel Nj. kr. Vis. knez Pavle! Živela Jugoslavija!«

Ugibanja in znamenja

Svet je poln ugibanj. Zadnji čas se ta ugibanja vršijo v najbolj perečem vprašanju, ki se tiče več ali manj vseh, namreč: bo-li mir rešen ali pa bo vojna? Ugibanja gredo potem v podrobnosti, češ, kdo bo na eni, kdo na drugi strani, kdo bo imel več vojakov, kdo več in boljšega orožja, kdo ima torej več upanja zmage? V obvestilo seznanimo naše čitatelje z vsebino članka, ki ga je neki vojaški strokovnjak objavil v glasilu poljskega generalnega štaba (»Poljska zbrojna«) in ki je v njem izračunal, kakšne oborožene sile bi se spopadle v primeru, da nastane vojna. Če se spopadejo Anglija-Francija-Poljska z Italijo-Nemčijo, bi nastopilo v prvem taboru 8.300.000 mož, v drugem 6.500.000 mož. Če bi v vojno posegle Anglija-Francija-Poljska-države Balkanske zveze, bi te lahko postavile 12.100.000 vojakov proti 7.600.000 možem Italije-Nemčije-Madžarske in eventualno Bolgarije. V svetovni vojni, ki bi vezala na eni strani Anglijo, Francijo-Poljsko, Balkansko zvezo, Rusijo in Zedinjene države, bi stalo 22.300.000 mož proti armadi 14.500.000 vojakov, ki bi jo v skrajnem primeru lahko postavile Italija, Nemčija, Španija, Madžarska, Bolgarija, Japonska. Pri tem angleškem tabornišo vštete kitajske armade, ki so že v boju z Japonci. Razmerje pomorskih sil teh držav bi bilo v primeru evropske vojne 9 proti 5, v primeru svetovne vojne pa 3 proti 1 v korist Angležev. Razmerje letal bi bilo 19.000 proti 13.000 v korist demokratičnih držav. Delovne sile in surovine totalitarnih držav bi bile, če se jim ne bi posrečilo prebiti blokado, kmalu izčrpane. Če hladno, brez nervoznosti ocenimo moč obeh vojnih taborov, zaključuje člankar, nimajo Poljaki razloga, da bi se vdajali strahu.

Mimo vseh takih in sličnih ugibanj pa kažejo znamenja, da vojne ne bo. Glavni razlog je v tem, kar je poudaril Roosevelt, predsednik Zedinjenih držav, v svoji znani mirovni poslanici Hitlerju in Mussoliniju, da namreč noben narod ne želi vojne. »Vi ste nedvomno opazili,« pravi Roosevelt, »da nemški narod ne želi vojne. Če je to res, tedaj vojna tudi ni potrebna.« Noben narod ne želi vojne, ker bi vojna, čeprav bi se omejila na kakšno zemeljsko celino, povzročila nesrečo na vsem svetu. Nadalje je z vsako vojno združen velik riziko. Noben, ki začne vojno, ne ve za trdno, kako se bo končala. Mnogoteri so se po spričevanju zgodovine že bridko zmotili. Viljem II., nemški cesar, in bivši avstrijski cesar Franc Jožef ne bi bila nikdar začela svetovne vojne, ako ne bi bila pričakovala zmage. Pa sta se temeljito zmotila. Viljem II. je zgubil cesarski

presto Nemačije, avstro-ogrška monarhija pa je bila uničena. V sedanosti so svareč primer Japonci. Ako ne bi bili pričakovali, da bodo Kitajce kmalu prisilili na kolena, ne bi začeli proti njim osvajalne vojne. Pa so jih nade prevarile. Čim dalje traja vojna, tem bolj se končna zmaga odmika od Japoncev ter se nagiba na stran Kitajcev. Vojna je hazardna igra. Še ena činjenica je, katere sila odločilno vpliva na vprašanje ohranitve miru v Evropi, in to je uvedba (vsaj delna) vojaške obveznosti v Angliji. Tako se bo z vpoklicem rekrutov ustanovil kader, ki bo v najkrajšem času lahko izvežbal okoli dva milijona vojakov. S tem je dana možnost, da bo v najkrajšem času izvežbanih 23 novih divizij, ki

jih bo Anglija v primeru vojne lahko nemudoma poslala na pomoč svojim zaveznikom. Slične sklepe sta tudi storili vladi Avstralije in južne Afrike, ki sta važna dela britanskega svetovnega imperija (države). Prej sta Anglija in Francija, ki sta bili nezadostno oboroženi, mogli vreči na tehtnico, ki odloča o miru ali o vojni, samo besede, ki ne vzbujajo ne strahu ne zaupanja. Sedaj pa moreta na to tehtnico vreči nekaj, kar je bolj učinkovito, in to je meč. In vprav ravno vseje oboroženosti in vojaške sile med obema velikima taboroma, na katera se danes delijo velesile (na eni strani Anglija in Francija z zavezniki, na drugi strani Nemčija in Italija), je trdno jamstvo miru v Evropi.

čija zaplenila po zasedbi na Češkem in Moravskem raznega najmodernejšega orožja ter vsakovrstnega vojnega materiala. Hitler je razlagal na dolgo razmerje med Nemčijo ter Anglijo in je govoril tudi o sporu med Poljsko in Nemčijo radi pristanišča Gdansk. Hitler je v svojem govoru odpovedal svojčas s poljskim maršalom Pilsudskim sklenjeni dogovor, ker je bil enostransko kršen in ne obstoja več. Posebno je poudaril kancler trdno zvezo med Nemčijo, Italijo, Japonsko in Španijo. Proti koncu dve in pol ure trajajočega govora je Hitler podrobno zavrnil Rooseveltove očitke in nasvete Nemčiji.

Izjava nove belgijske vlade. Nova belgijska vlada pod predsedstvom katoliškega senatorja Pierlota se je predstavila s posebno izjavo ali deklaracijo poslanski zbornici 25. aprila. Ministrski predsednik je izjavil, da bo njegova vlada predvsem organizirala varnost države. Njena politika se bo gibala v treh smereh: ohranila bo belgijsko neodvisnost, spremenila bo ustavni režim v smislu točnega in odločnega izvajanja njegovih osnovnih zakonov in finančno ter gospodarsko obnovo naroda in države. V zunanjepolitičnem oziru se bo nova vlada držala smernic prejšnjih vlad, kakor jih je dal kralj. Nova vlada bo izpopolnila narodno obrambo in bo zastavila vse sile, da utrdi belgijsko varnost. Končno je poudaril novi ministrski predsednik v svoji izjavi, da bo zahteval od parlamenta posebna pooblastila za vojaške in finančne ukrepe. Ta pooblastila je nova vlada 26. aprila tudi že prejela.

Krog novega angleškega proračuna. Angleški finančni minister je govoril dne 25. aprila v spodnji zbornici o novem državnem proračunu. Za njegov govor je vladalo največje zanimanje. Finančni minister Simon je začel svojo razlago o proračunu z ugotovitvijo, da je novi proračun 20 krat večji od proračuna, ki ga je predložil leta 1853 Gladston, ko je predlagal, da se ukine pridobinski davek. V preteklem letu je izdala Anglija za narodno obrambo 400 milijonov funtov šterlingov, dočim je znašal tozadevni izdatek v prejšnjem letu 265.5 milijona. Skupni izdatki v proračunu za leto 1939/40 znašajo 922 milijonov funtov šterlingov. V to vsoto pa niso všteti dopolnilni izdatki za narodno obrambo, ki bodo znašali po dosedanjih cenitvah s skupnimi izdatki za obrambo krog 675 milijonov funtov. Davčni obvezniki bodo morali letos plačati 942 milijonov funtov šterlingov (234 milijard dinarjev), ostali izdatki se bodo krili s posojili. Anglija bo morala vpeljati nove davke na filme, fotografske potrebščine, na avtomobile, na tobak ter na sladkor. Obramba države bo veljala vsakega prebivalca letno 13 funtov šterlingov.

Diktatura v južno-ameriški državi Boliviji. Iz prestolnice južno-ameriške Bolivije je prodrila 25. aprila v svet vest, da je bila tamkaj proglašena diktatura. Ministrski predsednik Busch je izvršil prevrat povsem nenadoma. V parlamentu je imel govor, v katerem je na lastno pest proglašil razpustitev parlamenta. Hkratu je samega sebe proglašil za diktatorja države. V proglasu, ki ga je izdal novi diktator, naglašja, da bo novi režim izvajal politično, finančno in socialno diktaturo brez desničarskih in levičarskih stremljenj. Proglas pravi, da je namen novega režima napredek Bolivije.

Naš zunanji minister v Berlinu

Zadnjič smo poročali o bivanju našega zunanjega ministra dr. Aleksandra Cincar-Markovića v Benetkah, kjer je imel važne razgovore z italijanskim zunanjim ministrom Cianom.

Dogodki 25. aprila

Dne 25. aprila se je odpeljal dr. Markovič na povabilo nemškega zunanjega ministra Ribbentropa z letalom v spremstvu nemškega poslanika v Beogradu v Berlin. V nemški prestolnici je sprejel zastopnika Jugoslavije 25. aprila ob pol sedmih zvečer nemški zunanji minister. Oba zunanja ministra sta se dalje časa razgovarjala o vseh važnih vprašanjih, ki zanimajo Jugoslavijo in Nemčijo. Razgovor se je vršil v prijateljskem duhu in je dokazal soglasje glede zadev, ki se tičejo obeh držav. Omenjenemu razgovoru je sledila večerja, katero je priredil nemški zunanji minister v počastitev jugoslovanskega tovariša. Ob tej priliki je napisal Ribbentrop prijateljstvu Jugoslavije in našemu kraljevskemu domu z naslednjimi besedami:

»Gospod minister! V veliko veselje mi je pozdraviti vašo ekscelenco v svojstvu zunanjega ministra Jugoslavije. Rad se spominjam časov, ko ste se kot poslanik v Berlinu trudili za okrepitev jugoslovansko-nemškega prijateljstva. Prepričan sem, da bodo odkritosrčni razgovori okrepili še bolj odnošaje med našima dvema narodoma na političnem, gospodarskem in kulturnem področju in da se bodo ti odnošaji utrdili v sodelovanju in popolnem zaupanju. To sodelovanje, srečno podprto z našim novo

ustvarjenim sosedstvom, je najboljšje zagotovilo za nadaljnji dober razvoj prijateljskih odnošajev med našima dvema državama. Dvigam kozarec na zdravje Nj. Vel. kralja Petra II., na srečo Nj. Vis. kneza namestnika Pavla ter na srečo in uspeh jugoslovanskega ljudstva ter na vašo osebno srečo!«

Na to napitnico se je dr. Markovič zahvalil za prisrčni sprejem in za ljubeznive besede nemškega zunanjega ministra in je dvignil kozarec na zdravje kanclerja A. Hitlerja in na srečo in uspeh velikega nemškega naroda.

V Berlinu dne 26. aprila

V sredo, 26. aprila, ob 11 dopoldne je položil naš zunanji minister na slovesen način venec v jugoslovanskih barvah na grob neznanega vojaka. Ob tej priliki mu je izkazalo nemško vojaštvo čast. Po položitvi venca je sprejel dr. Markoviča nemški kancler Hitler v navzočnosti nemškega zunanjega ministra, ki je po avdienci priredil našemu zunanjemu ministru kosilo na svojem posestvu. Popoldne sta zunanja ministra nadaljevala z razgovori.

Istega dne se je razgovarjal dr. Markovič dve uri o sodelovanju Jugoslavije z Nemčijo z nemškim ministrskim predsednikom in general-feldmaršalom Göringom.

Dne 27. aprila je bil obisk našega zunanjega ministra v Berlinu končan in je dr. Markovič ob pol dvanajstih dopoldne odpotoval s svojim letalom iz Berlina v Beograd.

Iz raznih držav

V NAŠI DRŽAVI

Posojili za zboljšanje cest in ureditev kmetijske šole. Finančni minister je odobril dravski banovini posojilo 25 milijonov dinarjev za zboljšanje cest v Sloveniji. Dalje je odobril dravski banovini najetje posojila 2.900.000 din za zgraditev in ureditev kmetijske šole za planinsko gospodarstvo v Poljčah.

V DRUGIH DRŽAVAH

Nova češka vlada. Sporazumno z nemškim pokroviteljem je predsednik države dr. Hacha imenoval novo češko vlado pod predsedstvom generala Eliasa, ki je obenem tudi notranji minister. Nova vlada ima devet ministrov. Prejšnji češki zunanji minister dr. Chačkowski je imenovan za

poslanika češkega in moravskega protektorata v Berlinu.

Kancler Hitler odgovoril ameriškemu predsedniku Rooseveltu v rajhstagu. Naš list je že pisal o mirovni spomenici predsednika ameriških Združenih držav, katero je naslovil pred nedavnim na Mussolinija in Hitlerja. Nemški kancler je sklical za 28. april državni zbor ali rajhstag, na katerem je v dolgem govoru opravičeval dosedanje nastopanje Nemčije pod njegovim vodstvom in je ob koncu zavrnil Rooseveltovo spomenico. V svojem govoru je omenil tudi Jugoslavijo, s katero imajo Nemci čast živeti v prijateljstvu. Češko-Slovaška je bila zbrisana, ker je tvorila »izhodno točko« za napad na Nemčijo. Hitler je tudi podrobno naštel, koliko je Nem-